

DREPTUL

LEGIslaTİune — DOCTRİNĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU
SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOANNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RADULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul posta

SUMAR:

Const. Stoicescu.— Necrolog de V. Athanasovici.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I:* St. D. Ciurel cu Ilinea Smarandache Protopopescu.

Tribunalul Ilfov, secțiunea I: Athena Assan cu Vasile Assan.

BIBLIOGRAFIE — *Istoria partidelor politice în România*, de A. D. Xenopol.

CONSTANTIN STOICESCU

Lumea noastră politică suferă o mare pierdere prin dispariția lui C. Stoicescu, iar în lumea noastră judiciară rămâne un mare gol.

Nimeni nu se așteptă la această moarte prematură. C. Stoicescu, un muncitor fără seamă, plin de vigoare, moare în vârstă abia de 59 ani, când putea să dea încă mult timp rodul activității și experienței lui.

O boală care nu iartă îl atinsese de câțva timp; cu toate îngrijirile date în țară și în străinătate, ea n'a putut fi învinsă, vigoarea și energia lui C. Stoicescu luptau însă mereu și erau momente când părea că boala e învinsă.

Până în toamna trecută a luat parte activă în viața publică, apărând la bară, când a fost nevoit să caute o climă caldă, și a plecat la Cannes. S'a înapoiat puțin înainte de sărbătorile Paștelui, n'a mai eșit din casă, și în seara zilei de 10 Mai și-a dat obștescul sfârșit.

C. Stoicescu s'a născut la 1852 în Ploești.

Intors din Paris, doctor în drept, la o epocă când numărul celor cari posedau acest titlu la noi în țară era foarte restrâns, înzestrat cu studii superioare ale dreptului,

posedând o vastă cultură enciclopedică, după un scurt stagiul în magistratură, intră în barou.

Nu trecu mult și își asigură locul printre fruntașii baroului. Vulturilor nu le trebuie timp mult pentru a se ridică la înălțimi mari.

De atunci și până în toamna trecută, n'a fost cauză mare, proces celebru, în care Stoicescu să nu apară la bară. Cuvântarea sa era totdeauna ascultată cu atențiune; talentul său superior, eleganța exprimării, convingerea caldă cu care pleda, argumentarea strânsă, dădeau pledoariilor lui Stoicescu o distincțiune deosebită.

Toate cauzele pledate de Stoicescu erau studiate în mod complet: era un muncitor de seamă, de dimineață până noaptea târziu era într'o muncă încordată.

Pledoariile lui Stoicescu aveau suflet: știă să animeze chestiile cele mai aride ale dreptului și să le dea viață. Era o fire combativă și plină de animațiune erau cuvântările sale.

Cunoștințele profunde ale dreptului l-au clasat repede printre jurisconșulții noștri de seamă și în galeria celebrităților barourilor și a jurisconșulților țării, Stoicescu își va avea locul său care nu i-l poate contesta nimeni.

Dagnesseau ne învață că, pe lângă cultură, avocatul trebuie să arate în raporturile sale cu confrății și cu publicul, politeța franceză și urbanitatea romană.

Stoicescu corespundea pe deplin acestor însușiri: raporturile sale cu magistrății denotau bărbatul superior pătruns de misiunea justiției și prin urmare de stima cuvenită reprezentanților ei. În raporturile sale cu confrății, respiră colegialitatea și bunătatea; cu lumea mare, cu publicul, știă să fie plin de amenitate, și nu despre-

țuiă nici pe cei inferiori, cărora găseă să le deă un cuvânt de încurajare.

Eră avocatul cauzelor mari, dar și cei modești și cei săraci găseau la dânsul în caz de nevoie un consiliu, un sprijin, o mângâere.

Iată cum se explică regretele unanime ce s'au exprimat în toate straturile societăței noastre, când s'a aflat pierderea lui C. Stoicescu, și pentru ce în ziua înmormântărei eră un adevărat pelerinagiu la locuința decedatului.

În urma lui rămân ca scrieri juridice *Naturalizările* și *Libertățile personale*, opere de valoare și cari denotă cunoștințele profunde ale dreptului din partea autorului.

Ca legislator, când a condus departamentul justiției, i datorăm frumoasa lege a garantărei libertăței individuale, care a constituit un însemnat progres în moravurile noastre, revizuirea și modificarea codului comercial.

Ca ministru al justiției, întocmise cu ajutorul unei comisiuni, și un proiect conținând oarecari modificări și completări în Codul de procedură civilă, proiect depus pe biroul Senatului, dar căruia nu i s'a putut da urmărire din cauze politice.

Tot lui Stoicescu i se datorează colaborarea împreună cu Eug. Stătescu la redactarea legii proprietarilor, menită să asigure drepturile acestora față de chiriașii răi de plată și cari calcă condițiunile esențiale ale contractului.

Când a fost în capul Ministerului domeniilor, a știut să dea o îndrumare vie și o mai mare încurajare măsurilor de protecțiune a pădurilor Statului; a făcut legea burselor care, constituind camerele arbitrale, a dat posibilitatea negustorilor să termine unele conflicte în mod expeditiv și cu modul acesta transacțiunile comerciale să se poată face cu mai mare încredere între comercianți.

Atunci când descoperirea petrolului în parte din solul țării reclamă o nouă legiuire pentru protecțiunea unei noi avuții naționale, Stoicescu, cu activitatea lui prodigioasă, a făcut frumoasa lege *pentru regularea și consolidarea drepturilor concesiionarilor de a exploata petrolul*, lege care și astăzi constituie baza jurisprudenței ordecâteori se ivesc conflicte între concedenți, concesiionari și terțele persoane.

A știut să concilieze respectul datorit proprietăței cu interesul urgent de a se exploata o nouă avuție națională și de a încuraja îndreptarea capitalurilor spre petrol, dându-le siguranța fără de care capitalurile nu vin.

Ca ministru al lucrărilor publice, a făcut legi pentru

desăvârșirea rețelei ferate, pentru organizarea serviciului de navigație, pentru reparația podurilor și șoselelor naționale, pentru înființarea dockurilor plutitoare la Galați.

În capul orăcărui departament a trecut, Stoicescu a lăsat urme neperitoare de activitate, pricepere, dorința de a face bine, toate acestea inspirate de un cald patriotism.

Pare-se că acest om aveă o presimțire că nu va trăi mult timp, căci a lucrat atâta pe toate tărâmurile de activitate, politic, judiciar, economic, diplomatic, într'un timp relativ scurt, în cât generațiunile prezinte și viitoare vor da adeseori de urmele activităței sale multiple. El lasă astfel o viață bine împlinită.

Dreptul regretă și deplânge sincer pierderea timpurie a lui Constantin Stoicescu, a acestui bărbat distins al țării, jurisconsult de seamă și ilustru reprezentant al baroului Capitalei.

Fie ca multiplele sale calități și rodnică sa activitate să serve de exemplu celor ce-l urmează.

V. ATHANASOVICI

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNEA I.

Audiența dela 14 Februarie 1911

Președința d-lui C. R. Manolescu, președinte

Stefan D. Ciurel cu Ilinca Smarandache Protopopescu

PREȘCRIPTIONE.— SUSPENDARE.— INDIVIZIUNE.— COPROPRIETARI.— MINORITATE.— ART. 700, 1875 ȘI 1876 C. CIVIL.

PREȘCRIPTIONE.— SUSPENDARE.— SERVITUTE.— COPROPRIETARI.— MINORITATE.— ART. 643 C. CIVIL.

1° Starea de indiviziune nefiind prevăzută de lege ca o cauză de suspensiune, urmează că preșcripția curge contra tuturor coproprietarilor cari nu pot invoca în favoarea lor o cauză de suspensiune.

Și dacă printre dâșii se găsește un minor, preșcripția nu este suspendată decât în favoarea lui și nu profită celorlalți coproprietari majori și capabili.

2° Dacă în materie de servitute, suspensiunea preșcripțiunei admisă în favoarea unuia din coproprietari profită la toți ceilalți, cauza este că servituțile fiind indivizibile, conservarea dreptului unuia are de efect conservarea dreptului întreg.

Această dispozițiune excepțională și întemeiată pe natura dreptului de servitute, nu poate fi întinsă la drepturi divizibile.

No. 114. — Casată, în urma recursului făcut de Stefan Dincă Ciurel, sentința tribunalului Romanăți, No. 458 din 1908, dată în proces cu Ilinca Smarandache Protopopescu.

S'au ascultat: d-l consilier V. Râmnicăeanu, în citirea raportului făcut în cauză; d-l avocat Andrei Grigorescu, în desvoltarea motivelor de casare; d-l avocat N. Durma, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Tribunalul Romanăți comite un invederat exces de putere și o greșită interpretare a art. 700 și 1890 c. civil, combinat cu art. 1875 și 1876 c. civil.

«In adevăr, din actele aflate la dosar se constată în mod evident că, dela moartea defunctului Dincă Ciurel, mort la 1870, și până la 1908, când s'a intentat prezenta acțiune, au trecut mai bine de 30 ani, deci, conform art. 700 c. civil, dreptul reclamanților Ilinca Pr. Sm. Protopopescu și ceilalți, cari au fost majori la moartea defunctului lor părinte, la câte a 6-a parte din moștenire, s'a prescis. Faptul că contra uneia dintre reclamante, anume Ioana I. Caiorează, nu a curs prescripțiunea, intrucât ea a fost minoară, această excepțiune fiind o excepțiune personală, conform art. 1875 și 1876 c. civil, excepțiunea minorității nu profită decât persoanei în drept a o invoca, deci tribunalul numai prin exces de putere și printr'o greșită interpretare a articolelor de mai sus a hotărât că excepțiunea minorității profită și reclamanților majori, admițându-le și lor dreptul la a 6-a parte din moștenirea defunctului Dincă Ciurel».

Având în vedere sentința supusă recursului, din care rezultă că Ilinca preotul Smarandache Protopopescu și alții, azi intimați, au intentat acțiune la judecătoria oculului I Caracal, în contra recurentului Stefan Dincă Ciurel, prin care au cerut să ii se recunoască dreptul de a stăpâni câte a șasea parte din averea rămasă dela defunctul lor tată și bun Dincă Ciurel, compusă din pământul cu care acesta a fost improprietarit la 1864, avere care se stăpânește toată de pârât, deși în urma defunctului au rămas șase moștenitori cu drepturi egale. Acțiunea fiind admisă de judecătorul de ocol, Stefan Dincă Ciurel a făcut apel, pe care tribunalul l-a respins ca neintemeiat;

Având în vedere că recurentul, înaintea tribunalului, a invocat ca mijloc de apărare prescripția, susținând că dela deschiderea succesiunii și până la data intentării acțiunii, au trecut mai mult de 30 ani, și prin urmare dreptul moștenitorilor reclamanți este prescis, în conformitate cu art. 700 c. civil; că, tribunalul constată că în adevăr acțiunea s'a intentat după 30 ani dela data deschiderii succesiunii, cu toate acestea a hotărât că prescripția nu a putut să curgă, pentrucă unul din cei șase moștenitori, anume Maria, incetând și dânsa din viață, a lăsat o moștenitoare minoară, și din această cauză prescripția a fost suspendată nu numai pentru minoară, dar chiar și pentru ceilalți cinci moștenitori majori și capabili;

Considerând că, în principiu, prescripția curge în contra tuturor, și nu este suspendată decât în anumite cazuri,

formal prevăzute de lege; că, starea de indiviziune nu este nicăeri prevăzută de lege ca o cauză de suspensie, și că prin urmare prescripția curge în contra tuturor coproprietarilor cari nu pot invoca în favoarea lor o cauză de suspensie;

Că, dacă printre dânsii se găsește un minor, ca în speță, prescripția nu a fost suspendată decât în favoarea minorului, care, după împlinirea termenului față de ceilalți, va rămâne în indiviziune cu cel care a prescis și care, prin efectul acestei prescripții, s'a substituit celor cari au lăsat să se piardă drepturile lor;

Considerând că, dacă art. 643 c. civil, în materie de servitute, face să profite pe toți coproprietarii de suspensiunea admisă în favoarea unuia dintr'ânșii, cauza este că servituțile fiind indivizibile, conservarea dreptului unuia are de efect conservarea dreptului întreg;

Că, această dispozițiune excepțională și intemeiată pe natura dreptului de servitute, nu poate fi întinsă la drepturi divizibile;

Că, astfel fiind, numai printr'o confuziune între indiviziune și indivizibilitate, tribunalul a ajuns la soluțiunea că minoritatea unuia din coproprietari i-a suspendat prescripția și în favoarea celorlalți;

Că, dar, din acest punct de vedere, motivul de casare invocat se găsește intemeiat.

Pentru aceste motive, casează.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIUNEA I

Audiența dela 25 Noembrie 1909

Președinta d-lui Eft. Antonescu, președinte

Athena Assan cu Vasile Assan

DIVORT. — SOȚIE. — CERERE DE AUTORIZARE PENTRU A RĂMÂNE ÎN DOMICILIUL CONJUGAL. — CIRCUMSTANȚE DE FAPT. — APRECIEREA TRIBUNALULUI. — ART. 250 C. CIVIL.

DIVORT. — COPII. — ȚINEREA LOR ÎN TIMPUL DIVORTULUI. — DACĂ TRIBUNALUL POATE ADOPTA O SOLUȚIE ALTA DECÂT CEA PRIN CARE SE ACORDĂ ACEST DREPT SOȚULUI. — ART. 249 C. CIV.

DIVORT. — SOȚIE. — AUTORIZARE DE A PĂRĂSI DOMICILIUL CONJUGAL. — DREPTUL DE A CERE PENSIE ALIMENTARĂ. — CRITERIUL CE INSTANȚELE DE FOND AU A URMA ÎN CALCULAREA CUANTUMULUI PENSIUNEI.

1° Legiuitorul, prin art. 250 c. civil, autorizând pe soție de a cere, în timpul divorțului, să părăsească domiciliul conjugal, s'a ocupat numai de cazurile cele mai obișnuite, când soția voește a părăsi casa soțului până la rezolvarea divorțului, fără însă ca prin aceasta să împedice ca soția în astfel de circumstanțe să poată cere și să fie autorizată, din contra, de a rămâne în domiciliul conjugal, bine înțeles însă, ca împrejurările pe care femeia s'ar bază în formularea unei astfel de cereri,

să fie de o așa importanță în cât interese mari să impue o soluție contrară celei mai des avute în vedere de legiuitor prin art. 250 c. civil.

2° Potrivit art. 249 c. civil, cu toate că ținerea provizorie a copiilor în timpul divorțului este atribuită bărbatului, totuși tribunalul poate orându-l altfel, când, după cererea mamei, a familiei sau a procurorului, și din circumstanțe deosebite se impune o altă soluție.

3° În principiu, femeia autorizată de a părăsi domiciliul conjugal, are dreptul de a cere pensiuă alimentară pentru întreținerea sa și a copiilor lăsați ei sub îngrijire, iar criteriul pus de legiuitor întru determinarea sumei drept pensie, este proporția față de mijloacele bărbatului, ca și față de mijloacele sau lipsa de mijloace a soției, cum și față de situația socială a soților în momentul divorțului.

No. 667.— S'au ascultat: d-l avocat Take Ionescu, din partea reclamantei; d-l avocat M. Antonescu, pentru pârât.

Fotoliul ministerului public ocupat de d-l avocat C. Romanescu.

Tribunalul,

Asupra acțiunii de pensiuă alimentară intentată de d-na Athena Assan contra soțului ei Vasile Assan prin petiția No. 32702 din 15 Octombrie 1909 ca și asupra acțiunii reconvenționale pornită de Vasile Assan contra soției sale prin petiția prezentată la 19 Octombrie 1909 în ședință publică;

Având în vedere concluziunile orale ale părților în susținerea fiecăreia din aceste acțiuni.

Având în vedere că obiectul acțiunii principale a d-nei Assan este: 1) de a fi autorizată reclamanta de a stă fără soț în domiciliul acestuia din Str. Scaune, 21, pe tot timpul procesului de divorț; 2) de a i se încredința provizoriu dânsului cei 5 copii rezultați din căsătorie: și al 3) de a i se acorda o pensiuă alimentară de 10.000 lei lunar; iar obiectul acțiunii reconvenționale constă în aceea că: 1) d-na Assan să părăsească domiciliul soțului stabilindu-și-l aiurea; 2) Ca să i se încredințeze d-nului V. Assan copiii Pacifica, Alexandrina și Petre până ce tribunalul va statua asupra cererei de divorț acordându-se ambelor cereri în caz de admitere execuția provizorie;

Având în vedere că fiind necontestat că înaintea acestui tribunal există procesul de divorț dintre litiganți, cererea de pensiuă alimentară în principiu este admisibilă, față însă de acțiunea reconvențională a d-lui V. Assan, tribunalul cate să statueze întâiu asupra cererei de a fi autorizată de a locui reclamanta în domiciliul soțului sau

de a părăsi dânsa domiciliul soțului ei; ca și asupra cererei ambilor soți de a li se încredința toți sau parte din copii și în tot timpul instanței de divorț;

În ce privește cererea de a fi autorizată soția de a locui în domiciliul soțului fără acesta, ca și în ce privește cererea soțului V. Assan ca soția să-i părăsească domiciliul său;

Având în vedere că legiuitorul, prin dispozițiunile art. 250 din codul civil, autorizând pe soție de a putea cere ca în timpul divorțului să părăsească domiciliul soțului ei, a căutat să reglementeze și să vorbească de *eo quod plerumque fit*, despre situația mai des obișnuită în viață, când soția, mai ales când este reclamantă în divorț, începând sau aflându-se în divorț cere și obține părăsirea casei soțului ei pânăla rezolvarea divorțului, aceasta pentru liniștea și buna rânduială dintre soți în tot timpul divorțului;

Considerând că, dacă aceasta este starea mai ales obișnuită, prin aceasta însă legiuitorul nostru nu a prohibit ca soția să poată fi autorizată, în circumstanțe ce reclamă absolut aceasta, să rămâe în domiciliul soțului în tot timpul procesului de divorț, de exemplu, când soția ar fi comerciantă și domiciliul ei și al soțului ar fi tocmai acolo unde dânsii trebuie să-și exercite comerțul ce conduce;

Considerând că, dacă în legislația franceză (art. 878 pr. civ.) se reglementează în mod expres cazul când bărbatul poate părăsi dânsul domiciliul conjugal, nu soția, și dacă această dispoziție expresă nu există reprodușă în legislația noastră, prin aceasta nu însemnează că în tăcerea legii rămâne principiul consacrat în art. 878 pr. c. francez nu-și poate găsi aplicabilitate la noi, totul rămânând în această materie la buna chibzuință a judecătorului de a decide după împrejurări; desigur însă, că aceste împrejurări trebuiesc să fie de așa importanță încât interese mari să impue o soluție contrarie celei mai des avută în vedere de legiuitor prin dispozițiunile art. 250 c. civ.;

Considerând că, dacă aceste sunt principiile care guvernează materia părăsirii domiciliului conjugal de către soți, cată a vedea dacă în fapt împrejurările în care se găsesc soții Assan impun admiterea cererei soției de a fi autorizată să rămâe și să locuiască în domiciliul soțului fără acesta, sau din contră se impune admiterea cererei soțului Assan ca soția să părăsească domiciliul său;

Considerând că nici o circumstanță de natură gravă, care de obicei militează în favoarea soluțiunii autorizării soției de a rămâe în domiciliul soțului, nu există în cazul de față, divorțul ivit între soții Assan neprezentându-se, — după desvoltările făcute de parte cu ocazia prezentei acțiuni, — în condițiuni evident excepționale care să impue soluția de excepție admisă de legiuitor;

Considerând că singura împrejurare că soțul Vasile Assan pentru liniștea dorită sie-și, soției și copiilor lor, a găsit cu cale ca, începând procesul de divorț, să-și părăsească domiciliul său lăsând pe soție și cu copii să locuiască în casa sa, nu determină, când aceasta nu mai voește, ca o asemenea situație de fapt să continue, ca tribunalul fără voia acestuia și fără împrejurări hotărâtoare să autorize pe soția sa de a locui în domiciliul soțului îndepărtându-l pe acesta ;

Considerând că consacrarea stărei de fapt creată de soțul său Assan soției sale în ce privește locuința, depinde neapărat și imediat și de soluția pe care tribunalul o dă chestiunii lăsării copiilor, toți sau parte din ei, unuia sau altuia dintre soți ;

Considerând că, dacă în adevăr toți copiii în număr de 5 ar fi fost în situațiune prin vârsta lor de a se găsi în continuu nedespărțiți și lângă mama lor, atunci tribunalul ținând seamă de turburarea ce produce prin deplasarea atâtor persoane de o parte, față de una singură, de altă parte, și față de lipsa de mijloace complect suficiente ale soției pentru ca copiii să continue a crește sub aceleași bune auspicii, ca locuință și confort, evident că acestea ar fi putut oarecum influența în bună parte la admiterea cererii soției de a fi autorizată să rămână în locuința soțului V. Assan; cum însă tribunalul, în chibzuința sa — așa precum se va vedea mai jos, — a hotărât ca numai copiii cei mai mici doi, Consuela și Petre, unul de 5¹/₂, altul de 2¹/₂ ani să rămână soției, prin aceasta nu se creează nici o imposibilitate gravă; că pentru liniștea ce urmează să planeze între ambii soți ca și pentru copii, ca reclamanta Athena Assan să-și strămute domiciliul aiurea împreună cu acești doi copii, lăsând pe soț să-și îngrijească și să-și stăpânească locuința care, precum se exprimă în concluzii, reprezintă pentru dânsul încoronarea muncii întregii sale vieți ;

Considerând că față cu acestea tribunalul cată a respinge cererea soției reclamante și a admite cererea reclamantului Vasile Assan, obligând pe soție de a părăsi locuința soțului, stabilindu-și-l acolo unde-l va arăta tribunalului în termen de 10 zile dela pronunțarea prezentei sentințe ;

În ce privește situația provizorie a copiilor în timpul procesului de divorț ;

Având în vedere că, în principiu, conform art. 249 c. civ. ținerea provizorie a copiilor va rămâne bărbatului în procesul de divorț, afară numai dacă după ce-

rerea mamei, a familiei sau procurorului, față de circumstanțe deosebite, tribunalul ar orându-i altfel ;

Considerând că, între soții litiganți, după cât s'a putut vedea până acum, relațiunile sunt cu totul încordate, că o conciliere măcar aparantă pentru și în interesul bunei rândueli de creștere și de educație a copiilor, mai ales pentru cei ce au vârsta când încep a-și da seama de cele ce se petrec în jurul lor, pare-se din acest punct de vedere, fără nici o anticipare asupra soartei acțiunii de divorț, nu este posibilă ; că, a se admite soluția propusă și de unul și de altul dintre soți de a li se încredința fiecareia din ei, cu excluderea celuilalt, toți copiii fără distincție de vârstă, este a pune la rândul său pe soțul căruia nu i s'ar încredința copii, în situație de complectă inferioritate ca comunicație sufletească continuă cu copiii săi, ceiace tribunalul nu poate admite ; o soluție intermediară în această direcție nu e posibil de întrevăzut, dat fiind că dacă liniștea și buna rânduală între soți ar părea că se eludează în timpul instanței de divorț, nu tot așa de ușor le poate eluda tribunalul când este vorba de liniștea și de exemplul bun de ordine familiară ce trebuie să fie insuflăte copiilor ;

Considerând că, cu aceste premize puse, tribunalul în chibzuința sa găsește că continuarea stărei actuale creată copiilor, Pacifica în vârstă de 9 ani, Alexandrina de 8 ani și Vasile de 7 ani, ce se găsesc plasați în institutul d-nei Delavrancea, pentru buna lor educație și liniște inerentă vârstei lor, este tot ceea ce pentru un moment și provizoriu este mai potrivit și situației copiilor, ca și liniștei ce urmează a se stabili între soți pe terenul îngrijirii copiilor, rămânând ca aceștia să indice direcției institutului modalitățile sub care înțeleg ca să dirijeze educația și creșterea copiilor ;

Considerând, însă, că admisă această soluție pentru cei trei copii, urmează ca tribunalul să edicteze modalitățile sub care părinții pot a se pune în continuu contact, dar separat, cu copiii lor ; în această privință tribunalul găsește că în afară de vizitarea și punerea în contact în fiecare Duminică alternativă fiecărui soț cu cei trei copii la pension, e nemerit ca în timpul vacanței Crăciunului ce se apropie, să fie puși la dispoziția fiecărui soț la pension câte 2 zile alternativ.

Considerând că, o asemenea soluție, iar nu cea normală de a se predă fiecărui soț copiii în afară de pension, se impune cu cât scene regretabile în ce privește deținerea unora din copii s'au petrecut, și apoi temerea

neliniștei mai departe dintre soți, ca și pentru copii, din luarea și îndepărtarea de fapt continuă a copiilor de către fiecare dintre soți, nu este exclusă față cu cele desvăluite în ședințele acestui tribunal ;

Considerând că în ce privește copii Consuela de 5 1/2 ani și Petre de 2 1/2 ani, față cu vârsta lor prea fragedă, față cu îngrijirea ce vârsta le-o reclamă, față cu împrejurarea că prin vârsta lor temerea repercutărei asupra lor a neliniștei și a lipsei de calm ce există între soți, față de altă parte că reclamantei Athena Assan nu i s'a putut imputa nimic ca mamă, tribunalul găsește că măsura provizorie ca acești doi copii să fie dați în îngrijirea mamei lor la domiciliul ceși va alege, este tot ceea ce e mai prudent, rămânând ca d-na Assan să facă astfel ca contactul sufletesc al copiilor cu tatăl lor să nu lipsească.

In ce privește pensia alimentară.

Având în vedere că, în principiu, femeia autorizată de a părăsi domiciliul conjugal are dreptul de a cere o pensie alimentară pentru întreținerea sa și a copiilor lăsați sub îngrijire ; că în această privință criteriul pus de legiuitor întru determinarea sumei drept pensie, este proporția față de mijloacele bărbatului ca și față de mijloacele sau lipsa de mijloace personale ale soției, cum și față de situația socială a soților până în momentul divorțului ;

Considerând că, din desbaterile urmate, din interogatorul făcut d-lui Vasile Assan, din însemnările personale ale sale prezentate în instanță de reclamanta sa soție, din însăși declarațiunile sale în instanță privitoare la suma cu care a contribuit până acum dela intentarea acțiunii de divorț pentru întreținerea soției sale și a celor 5 copii, rezultă că Vasile Assan dispune în mod prea suficient de mijloace, de avere de minimum 2 milioane ; că dacă d-sa a dat lunar 2.500 lei pentru întreținerea soției și a celor 5 copii, dacă această sumă față de marile său venit nu este absolut inferioară, tribunalul găsește că față cu soluția admisă în ce privește copii și față cu soluția dată primului cap de cerere relativ la părăsirea de către soție a locuinței soțului, suma de 3000 lei lunar este suficientă, după suverana sa apreciere, pentru întreținerea d-nei reclamante și a celor 2 copiii Consuela și Petre, rămânând soțului V. Assan grija de a plăti la institutul Delavrancea cele necesare întreținerii și educației copiilor Pacifica, Alexandrina și Vasile ;

Considerând că întrucât reclamanta Athena Assan și-a

restrâns acțiunea sa în ședința dela 28 Octombrie 1909 în ce privește pensia alimentară ce pretindea, cerând-o acum numai dela 28 Octombrie 1909 când a făcut declarațiunea în instanță, tribunalul cată a-i acorda pensia de mai sus numai dela această dată ; rezervându-i dreptul, — așa cum a cerut în instanță, — de a face deosebită acțiune pentru pretențiunile sale de pensie pe timpul de la 5 Iunie 1909 până la 23 Octombrie 1909 ;

Considerând că ambele părți, în ce privește cererile lor, au cerut execuția provizorie ; văzând că aranjarea cât mai în grabă a situației provizorie fie a copiilor, fie a soților în ce privește punctele reclamate și admise, se impune ca a măsură prudentă de liniștire a tururilor acestora, tribunalul găsește că execuția provizorie cată a fi acordată fiecărui soț în ce privește drepturile acordate fiecăruia prin prezenta sentință.

Pentru aceste motive, redactate de d. prezident, admite, etc.

Semnați : Eft. Antonescu, I. Marinovici.

Notă. — Curtea de apel din București, secția I, prin deciziunea No. 340 din 16 Decembrie 1909, a admis în parte apelul și a reformat sus vizata sentință numai în ce privește cuantumul pensiunii alimentare, reducând-o la 1500 lei și menținând celelalte dispozițiuni pentru motivele din sentința apelată.

BIBLIOGRAFIE

Istoria partidelor politice în România, de A. D. Xenopol. 1 vol. în două părți, de 626 pagini. București. Tipografia Albert Baer, 1911. — Prețul 13 lei ambele părți.

Ilustrul academician, autor al *Istoriei Românilor*, care a scris *Istoria Domniei lui Cuza-Vodă* în chip absolut obiectiv, cu toate că eră istorie contimporană, a dat acum la lumină o nouă lucrare încă mai expusă primejdiei subiective, asupra partidelor politice dela ivirea lor în viața românească până în zilele în care trăim.

Această lucrare e împărțită în două părți, coprinzând în prima parte perioada dela origini până la 1848, iar în partea a doua perioada dela 1848 până la 1866.

Nu putem pune mai bine în relief valoarea acestei opere, decât reproducând aci câteva părți din însăș prefața autorului.

«Ce este un partid politic ? Iată o întrebare, zice d-l Xenopol, ce pare la prima vedere ușoară de rezolvit, dar

care în realitate este cu mult mai complicată decât s'ar crede.

«Se aude adeseori vorbindu-se la noi, că nu am avea partide politice în adevăratul înțeles al cuvântului, ci numai grupări de interese personale, cari nu țintesc la altceva decât la realizarea principiului: «Scoală-te tu să mă pun eu». Se stabilește deosebirea între viața noastră politică și cea a țărilor înaintate, prin faptul că acolo ideile deosebesc pe oameni în steaguri politice, pe când la noi ele ar fi înlocuite cu interesul individual.

«Această deosebire este desigur neexactă; căci tot interesul individual este, în ultima analiză, calea pe care se îndreaptă viața politică în toate țările din lume. Așa, bunăoară, când în Anglia se dădea lupta pentru libertatea comerțului grânelor, ce alta decât interese individuale împingeau pe o mare clasă a poporului englez, a cere desființarea taxei de intrare asupra grâului; anume interesele lucrătorilor din fabrici de a avea pâine mai ieftină; și mai mult încă, acele ale patronilor cari voiau să obțină puțința reducerii salariilor pe baza acestei iefteniri, și deci condiții mai lesnicioase de producere și de concurență? În Germania, actualii agrarieni și politica exagerat protecționistă la care acest partid a împins pe guvernul împărăției, ce caută ei altceva, decât apărarea intereselor lor individuale, periclitate prin importarea grânelor străine? Și industrialii cari li se opun, ce sprijină ei altceva, decât tot interesele individuale ale clasei lor? La noi, antisemiții din ce alt motiv luptă ei contra Evreilor, decât pentru a păstra sau recâștigă pozițiunile economice individuale, pierdute prin năvălirea și întărirea tot mai mare a acestui neam străin? Se înțelege că omenirea nu este condusă numai de pânțec în făurirea soartei ei, și că deci nu numai luptele economice se vor resfrânge în partidele politice, ci și altele, acele pentru bunurile înalte religioase și culturale; că deci partidele politice se vor putea diferenția și pe baza acestor din urmă factori ai civilizației. Astfel, partidele protestanților și a catolicilor, în timpul războaielor religioase, și chiar astăzi partidul catolic în Germania și în Franța; partizanii egalei instrucții între sate și orașe și protivnicii acestei păreri; partizanii bisericilor de stat și acei ai cultului liber; partizanii libertăților publice și acei ai restrângerei lor în diferite grade și nuanțe, și așa mai departe.

«Aceste interese materiale sau morale cari se înfățișază ca acele ale unor clase de oameni, nu sunt în realitate

decât *totalizarea intereselor individuale* ¹⁾, ale tuturor membrilor ce fac parte din clasa de care e vorba. Protestanții cereau libertatea cultului ca clasă, fiindcă *fiecare protestant* avea nevoie de această libertate; socialiștii cer o nouă împărțire a productului muncii, pentru că *fiecare membru* în partidul lor speră a trage un folos individual din această nouă împărțire. *Aceste interese individuale comune unui grup, mai mult sau mai puțin restrâns, alcătuesc substratul pe care se înalță grupările sau partidele politice.*

«Partidele politice însă se alcătuesc nu numai din reprezentarea acestor interese individuale, totalizate în interese de clase. Pe din sus și pe din jos ele primesc adaosuri de elemente străine care le întăresc organismul. Adeseori în stratul lor conducător se văd oameni străini de aceste interese, și se întâlnesc — și încă destul de des, pentru onoarea omenirii! — minți și inimi superioare cari iau apărarea unor interese ce nu sunt ale lor, ba cari le sunt chiar protivnice. Așa când Richelieu, deși cardinal catolic, mențină libertatea protestanților; când în ședința din 4 August 1789, nobilii și burghezii din adunarea națională franceză se lepădară de bună voie de privilegiu și de corporații; când partizanii unirei din Moldova jertfeau patria lor mai restrâns pe altarul României viitoare — în toate aceste cazuri, acei cari au condus mișcările nu făceau parte, prin interesele lor individuale, din curentul ce reprezentau. Cu toate acestea ei au pus umărul la realizarea acelor interese cari erau protivnice propriiei lor bune stări.

«Pe lângă aceste elemente conducătoare cari pot, dar nu trebuie numai decât să facă parte din masele reprezentate, se adună sub steagul unui partid și alte elemente atrase de alte împrejurări și mai ales de nevoia zilnică existenței, pe care o pot ocroti mai curând sub un partid, decât sub celalt. Din năzile cari atrag mai ales oameni străini într'un partid, nu este niciuna mai puternică, decât perspectiva funcțiilor statului și a altor foloase ce pot fi împărțite de guvern partizanilor săi. Dar aceasta nu există numai la noi în țară cum se crede de obicei, ci și în altele cu mult mai culte și cu mai multă varietate de indeletniciri, decât România. La noi în țară, din mo-

1) Acest termen de *totalizare* a fost întrebuițat și de d. Obedeau, în conferința sa dela Ateneu: *Partidele politice în Țara Românească până la 1848*, București 1908, p. 132: «Vedem deci în partidele politice (din Oltenia și din Muntenia chiar) o *totalizare de interese individuale despărțite în două tabere*». Intrebuițasem cuvântul înainte de a ceti conferința d-lui Obedeau.

tive istorice cunoscute, acest mijloc de recrutare al partizanilor politici a prins cu deosebire rădăcină, și de aici s'a ivit ideea cea falșă, că la noi partidele nu ar fi decât grupări de indivizi care caută să se suplanteze unii pe alții în slujbele statului.

«Dar așa să fie oare? La noi nu sunt interese agrare și interese ale născândeii noastre industrii? Nu sunt partizani ai instrucției nețărurite a țaranului, și protivnici ai acestei idei? Nu sunt protivnici ai Evreilor, și sprijinitori ai egalei lor îndreptățiri cu Românii? Nu sunt partizani ai unor libertăți încă mai exagerate decât acele pe care le avem astăzi, și de acei care cer restrângerea lor în interesul ordinii? Nu sunt apărători ai unei emancipări cât mai depline a țaranului, și partizani ai unei propășiri cumpănite a acestei clase, și așa mai departe?

«Apoi toate aceste idei isvorite din interese individuale totalizate în interese de clasă, pot ele să se rezolve numai în celelalte interese individuale, funcțiile și emolumentele procurate de guvern?

«Este învederat că se face un amestec între interesul pe care-l încheagă partidele politice și care are totdeauna la temelie interese individuale, însă *de acele ce pot fi generalizate la o clasă întreagă*, și modul cum unii membri se recrutează pe baza interesului *individual special fiecăruia și care nu poate fi generalizat ca interes de clasă*. Și la noi sunt partide politice în adevăratul sens al cuvântului, și dacă se poate găsi o deosebire între constituirea lor și cea a partidelor din Apus, aceasta nu poate stă decât în împrejurarea, că la noi proporția intereselor, curat individuale, este mai mare decât în țările Apusului.

«Se înțelege că nu toate curentele din viața unui popor chiar când au de țintă viața politică, dau naștere îndată ce se ivesc — la partide politice.

«Pentru ca înmănușerile de cugete să dea ființă unor asemenea partide, se cere numai decât ca ideile să se coboare din sfera intelectuală către aceea a voinței și să devină îmbolditoare de fapte; căci politica se mișcă pe pârta puterii în conducerea oamenilor, și deci nu poate fi gândită fără imbinarea ei cu mijlocul de a realiza puterea — adică cu fapta. Așa bunăoară la noi ideea unirei Moldovei cu Muntenia a dat naștere la două partide, acel al uniuniștilor și acel al separatiștilor, care ambele au luptat pe tărâmul vieții reale, până când acel d'intâiu învingând, au ajuns să dea naștere României actuale.

«Din potrivă ideea unirei tuturor Românilor nu a dat încă naștere la un partid politic, deoarece ea plutește numai în sfera ideală — și nu s'a coborât pe pământ, pentru a lăga cugetele în o lucrare de fapt care să urmărească această țintă²⁾. Se tinde numai la păstrarea unității neamului prin menținerea bazei etnice a talențelor menite să'i îmbogățească gândirea, și fără îndoială și în vederea unor formații politice viitoare cu puțință. Acuma însă ideea unirei Românilor nu au intrat încă în faza ei politică. Liga culturală nu este un partid politic.

«Antisemitismul ar putea da naștere unui partid politic. Totuși până acum el a fost reprezentat mai mult de unele individualități din toate partidele, decât a fost înghebat în un partid politic deosebit. Numai în partidul *Fracțiunii* și în vremile de tot nouă, în partidul naționalist s'a manifestat ideea antisemită, opunându-se la o schimbare în fapt a situației Evreilor care tind să pună mâna pe cetățenia română.

«Tot așa și feminismul nu a ajuns încă la noi, ca în Anglia, sau mai mult încă în coloniile ei, sau ca în Finlanda, un partid politic, fiindcă la noi partizanii emancipării femeii tind cel mult la schimbarea legilor civile, care ocârmuiesc poziția lor față cu bărbatul, mai ales în privirea averii; dar femeile nu caută împărtășirea lor la viața statului, la care nu se gândesc încă.

«Asupra folosului ce-l poate îndrumă cercetarea noastră, băgăm de seamă, că în haosul de învinuiri, de păreri neîntemeiate, de povești scornite fără nici o îndreptățire asupra faptelor și mai ales asupra oamenilor noștri politici, o expunere care va căuta să restabilească adevărul de atâteaori zdruncinat, și care va înfățișa fiecare fapt și fiecare autor, pe cât e omenește cu puțință, *astă cum a fost*, poate avea o însemnătate pentru curățirea și înălțarea vieții noastre politice; căci a sosit timpul ca inversunarea ce este neapărat legată de luptele pe acest tărâm să se mai imblânzească, și să introducă cumpăna dreptății care trebuie să cântărească toate faptele privitoare la viața statului și a societății — și în jocul partidelor politice. Acestea într'adevăr nu trebuie să uite, că ținta ce au de urmărit cu toatele împreună este, la urma urmelor, tot numai întărirea și înflorirea neamului».

2) Fără temei susține D. I. Nacian *De l'immixtion dela politique allemande en Roumanie*, Paris, 1886, că în România or există un partid iredentist (p. IX).